

1. Obiekt

ZESPÓŁ SZPITALA CESARZOWEJ AUGUSTY

1259

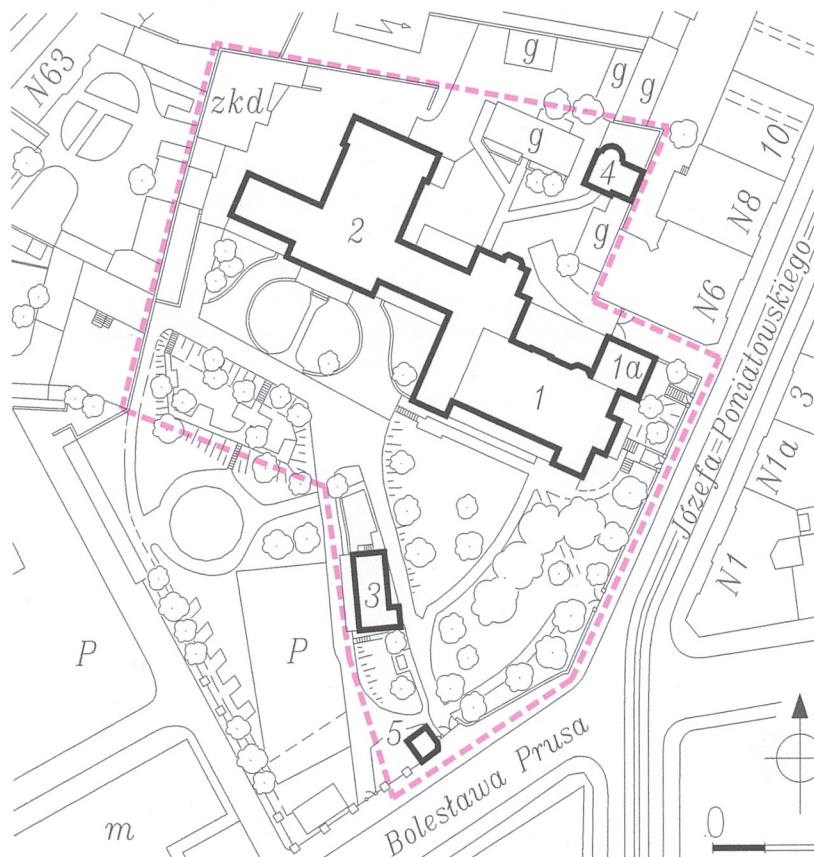
2. Czas powstania

1885 r., 1890 r., 1897 r., 1900
r., 1929–30 r.; . 70-te XX w., 1991 r.

3. Miejscowość

WROCŁAW

11. Zdjęcie, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

P parking
m bud. mieszk.
g bud. gospod.
zkd zakt. chirurgii dośw.
== drogi utwardz.
--- drogi nieutw.
== mur cegl.
□-□-□ ogrodz. metal. wspótcz.
||| skarpa

1. Budynek główny szpitala – 1885r.
- 1a. Poliklinika
2. Budynek szpitala – 1929r.
3. Laboratorium
4. Kostnica
5. Portiernia

----- granice zespołu
powierzchnia zespołu – ok. 0,9 ha

4. Adres

ul. Ks. J. Poniatowskiego 2–4
50–326 Wrocław

nr działki: 134, 128, 141/4

ks. wiecz nr: [REDACTED]

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat Wrocław

gmina Wrocław

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Breslau – Blücherstraße

7. Przynależność administracyjna do 31.12.1998 r

województwo wrocławskie

gmina Wrocław

8. Właściciel i jego adres

Akademicki Szpital Kliniczny im.
Jana Mikulicza-Radeckiego we
Wrocławiu, ul. Borowska 213
50-556 Wrocław

9. Użytkownik i jego adres

nieużytkowany;

10. Rejestr zabytków

nr: A-1308/ data 1-42 26.08.2009

Rozwój nowoczesnego szpitalnictwa od 3 ćw. XVIII w. opierał się na zdobyczach nauki, wiedzy, nauk społecznych i opieki socjalnej, stanowiących dziedzictwo oświecenia. Ostatnie 20-lecie XIX w. i pierwsze 20-lecie XX w. to okres budowy wielopiętrowych szpitali w systemie korytarzowym, z dużymi przestronnymi salami chorych, nowoczesnymi antyseptycznymi salami operacyjnymi i loggiami od strony południowej. Ich architektura została podporządkowana wymaganiom funkcjonalności, higieny i ekonomii, przy czym obiekty powstałe w pierwszej połowie tego okresu łączyły te cechy z dekoracją neogotycką. We Wrocławiu należał do nich m.in., Szpital im. Cesarzowej Augusty.

Kompleks szpitala powstawał etapami w latach **1885–1930** oraz w latach powojennych, aż do pocz. lat 90-tych XX w. Obiekt wzniesiony został z inicjatywy ojczyźnianego stowarzyszenia kobiet we Wrocławiu (Vaterländischer Frauen-Verein), organizacji powołanej do życia przez cesarzową Augustę w 1864 r., zajmującej się lecnictwem szpitalnym oraz działalnością opiekuńczą i charytatywną. Oddział wrocławski stowarzyszenia powstał w 1875 r. i przyjął nazwę Deutsches Rotes Kreuz Augusta-Schwesternschaft. Początkowo siostry zajmowały wynajęty budynek, wkrótce na posesji w centrum miasta rozpoczęły budowę własnego szpitala. Posesja przejęta przez stowarzyszenie, w 1 poł. XIX w. zabudowana była od strony ul. B. Prusa (Lehmdamm) budynkami o charakterze rekreacyjno-rozrywkowym (kręgielnia, kawiarnia), wystawionymi przez poprzednich właścicieli – właściciela kawiarni Heinricha, i browarnika, Heisiga. Jako pierwszy obiekt zespołu szpitalnego powstał w **1885 r.** neogotycki budynek główny, który został nazwany imieniem fundatorki stowarzyszenia, cesarzowej Augusty. Jego architektem był wrocławianin **Albert Grau**, który zrealizował następnie rozbudowę budynku: w **1890 r.** – o pawilon polikliniki, w **1897** – o skrzydło zach. Budynek szpitala pełnił też funkcje domu macierzystego stowarzyszenia, które prowadziło w nim szkołę pielęgniarstwa. W **1900 r.**, także za sprawą Alberta Graua, powstał budynek laboratorium i pralni. Wielka **rozbudowa** zespołu nastąpiła w **1929 r.** Wzniesiono wówczas **gmach nowego szpitala**, połączony ze starym obiektem przebudowanym skrzydłem zach. Autorem projektu był znany architekt z Berlina-Charlottenburga, profesor **Otto Kuhlmann**. [cd. wkł. 1]

SYTUACJA. Zespół szpitala Cesarzowej Augusty we Wrocławiu usytuowany został w śródmieściu, na pn. od starego miasta i wysp odrzańskich, za głównym korytem Odry, w kwartale gęstej zabudowy miejskiej, ograniczonym ulicami: J. Kilińskiego (Herzogstraße), B. Prusa (Lehmdamm), ks. J. Poniatowskiego (Blücherstraße) oraz Jedności Narodowej (Matthiasstraße). Rozległa posesja szpitalna znajduje się we wsch. części kwartału. Jej nieregularny kształt wyznaczają od pd. i wsch. ulice B. Prusa i ks. J. Poniatowskiego, od pn. i zach. parcele, zabudowane kamienicami czynszowymi i nowymi blokami mieszkalnymi. Posesja pierwotnie zabudowana była pojedynczym budynkiem szpitalnym, którego fasada zwracała się w stronę ul. Poniatowskiego. Teren od strony ulic otoczono ozdobnym ogrodzeniem metalowym, z bramą wejściową na osi wejścia do budynku; od pn. i zach. zespół otaczał mur ceglany. Z czasem działkę zabudowano kolejnymi budynkami – laboratorium w pd. części zespołu, przy jego zach. granicy, nowym budynkiem szpitalnym, który dobudowano do starego szpitala, rozciągając kompleks w kierunku zach., kostnicą, umieszczoną w narożniku pn.-wsch., portiernią, która została ulokowana przy nowej głównej bramie wjazdowej od strony ul. Prusa oraz licznymi małymi budynkami pomocniczymi, zmieniającymi na przestrzeni lat formę, gabaryty i funkcję w zależności od potrzeb. W czasach powojennych teren zespołu powiększono od pn. i pd.-zach., przez włączenie sąsiednich parceli i zabudowano dodatkowymi budynkami o charakterze pomocniczym i gospodarczym: w narożniku pn.-zach. wystawiono ciąg niewielkich budynków Zakładu Chirurgii Doświadczalnej, za głównym budynkiem szpitalnym, na zapleczu, przy pn. granicy założenia ulokowano pralnię, budynek administracyjny i mniejsze budynki gospodarcze.

KOMPOZYCJA. Zespół szpitala cesarzowej Augusty mieści się na posesji o nieregularnym kształcie, wydłużonej w osi pn. – pd. Teren ograniczają przebiegające od pd. i wsch. ulice, wzdłuż których ozdobne ogrodzenie metalowe na ceglanej podmurówce oraz ceglany mur, za którym sąsiednie parcele. Kompleks usytuowany w śródmieściu, wśród wielkomiejskiej zabudowy, oddzielony jest od ruchliwych ulic terenami zielonymi, porośniętymi zróżnicowaną roślinnością z trawiastymi parterami, krzewami ozdobnymi tworzącymi pośrednią kondygnację i dominującym zróżnicowanym wysokopiennym starodrzewem (kasztanowce, lipy, dęby, akacje, klony), który od strony pd. tworzy „zieloną wyspę” w tej części miasta. Założenie podzielone na dwie części: pd., reprezentacyjno-rekreacyjną, przeznaczoną dla pacjentów i ich rodzin i pn. – zaplecze gospodarcze – użytkowaną przez personel i służby obsługujące szpital. Granicę między obu częściami stanowią połączone budynki starego i nowego szpitala, a różnica w funkcji obu części zespołu znalazła odbicie na elewacjach nowego budynku szpitalnego: monumentalna fasada o symetrycznej dośrodkowej kompozycji zwrócona na pd., elewacja pn., skierowana ku podwórzcu gospodarczemu, pozbawiona elementów dekoracji ścian, z podziałami, formą i układem otworów podporządkowanymi funkcji poszczególnych pomieszczeń.

Zabudowa w większości skoncentrowana jest w pn. części parceli, gdzie dominujący potężny kompleks dwóch, połączonych ze sobą budynków starego i nowego szpitala (nr 1 i 2), rozciągniętych prostopadłe do osi podłużnej parceli, w kierunku wsch.– zach. Na zapleczu budowli, przy granicy pn. terenu skoncentrowano zabudowę pomocniczą, składającą się z licznych niewielkich budynków wolnostojących, bądź częściej, ustawionych w ciągi funkcjonalne. Poza kostnicą (nr 4), tworzą ją budynki współczesne. Między tymi budynkami i monumentalną rozczłonkowaną bryłą budynków szpitalnych nieregularne wąskie podwórze gospodarcze z wsch. gospodarczą bramą, zamykającą wąski wjazd od ul. Poniatowskiego, ograniczony budynkiem polikliniki (nr 1 a) i sąsiednią kamienicą. W pn.-zach. narożniku współczesny budynek Zakł. Chirurgii Doświadczalnej, przy którym od pd., ciąg mniejszych budynków, usytuowanych wzdłuż pn.-zach. odcinka muru grodzącego. Budynki zakładu oddzielone od nowego budynku szpitalnego wąskim przejazdem, zapewniającym komunikację z pd. częścią założenia. Kompozycja pd. części oparta na głównej osi komunikacyjnej, którą stanowi droga dojazdowa, biorąca początek od głównej bramy przy ul. Prusa. Po lewej stronie drogi usytuowane dwa historyczne budynki zespołu:

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa 9 000 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne zespół szpitala klinicznego	17. Użytkowanie obecne nieużytkowany
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>➤ 1. 40/50-te XX w. — odbudowa po zniszczeniach wojennych i niezbędne prace remontowe i porządkowe na terenie całego zespołu, umożliwiające uruchomienie szpitala; zakres prac nieznany;</p> <p>➤ 1. 50-60-70-te XX w. ? — pierwotną zabudowę uzupełniły nowe obiekty: ciąg budynków Zakł. Chirurgii Doświadczalnej w pn.-zach. części zespołu oraz pralnia, budynek administracyjny i budynki gosp. przy pn. granicy założenia;</p> <p>➤ 1. 1979–1993 r. — włączenie do zespołu sąsiadujących z nim od zach. i pn. działek (141/4 i 128); urządzenie na działce zach. terenu rekreacyjnego dla pacjentów; zabudowa działki pn. budynkami gosp. – stacja trafo, stacja agregatów prądotwórczych;</p> <p>➤ w różnych latach prowadzono prace modernizacyjne, adaptacyjne i remontowe oraz przeprowadzano doraźne naprawy i bieżące remonty w poszczególnych budynkach [patrz: ↻ karty ewidencyjne poszczególnych budynków]; prace o zróżnicowanym zakresie dotyczyły budynków oraz otoczenia zabudowy szpitalnej (zieleńce, podjazdy, ogrodzenie); priorytetem w pracach remontowo-budowlanych były bieżące potrzeby, związane z funkcją zespołu, stąd chaotyczna zabudowa i współczesne budowle, których forma kłóci się z formą pierwotnych budynków;</p> <p><u>Dokumentacja techniczna w archiwum Akademickiego Szpitala Klinicznego:</u></p> <p>➤ dokumentacje dotyczące poszczególnych budynków zespołu: patrz ↻ karty ewidencyjne budynku głównego, laboratorium, kostnicy;</p> <p>➤ Inwentaryzacja architektoniczna., Zakład chirurgii doświadczalnej PSK-3 we Wrocławiu., K. Bajraszewska, Wrocław 1976;</p> <p>➤ Plan realizacyjny zagospodarowania terenu. PSK-3 we Wrocławiu, ul. Poniatowskiego 2., Z. Augustyn, Wrocław 1991</p> <p>➤ Inwentaryzacja architektoniczna., Portiernia PSK-3 we Wrocławiu, ul. Poniatowskiego 2., W. Waszczyński, Wrocław 1976;</p> <p>➤ Inwentaryzacja budowlano-instalacyjna., Pralnia z nadbudową I piętra., PSK-3 we Wrocławiu, ul. Poniatowskiego 2., [b.d., b.a.];</p> <p>➤ Inwentaryzacja architektoniczna., Zwierzętarńia PSK-3 we Wrocławiu, ul. Poniatowskiego 2., E. Neumann, Wrocław 1976;</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Zachowany układ historycznych budynków pochodzący z ostatniego etapu budowlanego w 1929-30 r. Nie zachowały się elementy dawnego zaplecza gospodarczego, które w latach powojennych zostało na nowo urządzone w pn. części zespołu. Bryły i rzuty historycznych budynków zespołu zachowane, podobnie jak wystrój zewnętrzny, charakterystyczne dla czasu ich powstania. Wyjątkiem jest mocno przekształcony (rozbudowa) budynek laboratorium [patrz: ↻ karta ewidencyjna obiektu]. Kompleks dwóch budynków szpitalnych zniekształcony od strony zaplecza niskimi współczesnymi przybudówkami. Oprócz oryginalnego wystroju elewacji budynków zachowały się w niewielkim stopniu elementy oryginalnego wystroju wewnątrz w obu budynkach szpitalnych: okładzina ścian, stolarka drzwiowa, niewielkie fragmenty posadzek [patrz: ↻ karty ewidencyjne poszczególnych budynków].</p> <p>Obiekt nie użytkowany od 2007 r., nie ogrzewany. Pozostaje jednak zamknięty i pod dozorem firmy ochroniarskiej. Stan techniczny budynków w zakresie struktury budowlanej dość dobry, widoczne zaczynają być jednak niekorzystne następstwa pozostawienia budynków bez użytkownika (ogólny stan zaniedbania). Zaniedbane otoczenie budynków: pozbawiona zabiegów pielęgnacyjnych zieleń rozrasta się w sposób niekontrolowany, drogi dojazdowe, parkingi i podwórze gosp. zaniedbane, o zniszczonej nawierzchni, mocno uszkodzone ogrodzenia (zarówno metalowe, jak i murowane); teren zespołu przylegający do ul. Poniatowskiego zaśmiecony odpadkami wrzucanymi przez ogrodzenie (znajduje się tu przystanek tramwajowy).</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>⇒ objęcie zespołu opieką konserwatorską;</p> <p>⇒ ocena techniczna stanu konstrukcji poszczególnych budynków;</p> <p>⇒ podjęcie działań dezynfekcyjnych w celu usunięcia lub ograniczenia skażeń biologicznych;</p> <p>⇒ przeprowadzenie kompleksowych prac remontowych; prace remontowo-adaptacyjne, których zakres zostanie określony po podjęciu decyzji dotyczących przyszłych funkcji obiektu;</p> <p>⇒ zachowanie kompozycji zespołu, likwidacja zbędnych, nie dopasowanych dodatków – zarówno budynków samodzielnych, jak i przybudówek;</p> <p>⇒ remont elewacji – zachowanie i renowacja oryginalnego wystroju oraz elementów wyposażenia;</p> <p>⇒ konserwacja zieleni; uporządkowanie otoczenia;</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Budowlane Miasta Wrocławia: Teczka 475, Blücherstr. 2-4:

Dokumenty po 1945 r.:

— 1945 r. — korespondencja między Miejskim Urzędem Obwodowym we Wrocławiu, kierownictwem Szpitala P.C.K. i niemieckim burmistrzem miasta w sprawie prac budowlanych i remontowych prowadzonych na terenie szpitala; mapka sytuacyjna z zaznaczonymi nowo wzniesionymi budynkami szpitala i garaże;

— 1974 r. — 3 teczki proj. dot. modernizacji dźwigu towarowego: PTM dźwigu towarowego, aktualizacja projektu dźwigu towarowego, dokumentacja rejestracyjna dźwigu towarowego, inż. W. Król, MBP we Wrocławiu, 1974.

Dokumenty sprzed 1945 r.:

I. *dokumenty dotyczące posesji oznaczonej Lehndamm 1 (części późniejszej posesji szpitalnej) z 1 poł. XIX w., należącej do właściciela kawiarni Heinricha:* 1) Situations-Plan des Grundstückes Lehndamm No 1 dem Cafetier Herrn Heinrich gehörend, bd, ba; 2) Zeichnung zum Bau einer massiven Hinterfront auf dem Grundstück Lehndamm 1 gehörend Caffetier Herrn Heinrich [zawiera przekrój, rzut 1 i 2 kondygnacji, widok elewacji], dat. 1846; 3) Zeichnung zum Bau einer Kegelbahn auf dem Grundstück Lehndamm 1, dem Brauerei Beitzer Herrn Heisig gehörig.

[cd. wkl. Nr 1]

22. Bibliografia

M. WÓJTOWICZ, Niekończąca się historia. Przeobrażenia w architekturze szpitalnej na przykładzie Wrocławia., Menedżer zdrowia 9/2004;
M. WÓJTOWICZ, Dawne szpitale Wrocławia., Wrocław 2007;
<http://www.drk-augusta.de/AAC.php> (historia wrocławskiego oddziału ojczyźnianego stowarzyszenia kobiet)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- fotografie i pocztówki archiwalne z koń. XIX i 1 po XX w., dostępne na stronie internetowej www.hydra1.wroc.pl;
- pocztówka z ok. 1914 r. Szpital im. Cesarzowej Augusty (1885–1886, Albert Grau), Muzeum Techniki i Przemysłu na Śląsku (zamieszczona w: Wójtowicz, op. cit., il. 16)
- <http://www.drk-augusta.de/AAC.php> — Mutterhaus in Breslau (fot. pierwotnego budynku od pd.-wsch.)

24. Uwagi różne.

25. Opracował

tekst Ewa Sawińska 5.06.2008

plany i rysunki Ewa Sawińska 5.06.2008

zdjęcia Ewa Sawińska 5.06.2008

miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

- * wkładka nr 1: cd. pkt 21: akta archiwalne; cd pkt 13: opis; cd pkt 13: autorzy, historia .. ; spis fotografii ;
- * wkładka nr 2: mpka orientacyjna; zdjęcia;
- * wkładka nr 3: zdjęcia;
- * wkładka nr 4: zdjęcia; plan archiwalny z 1 ćw. XX w.
- 3 karty ewidencyjne obiektów: budynek główny, laboratorium, kostnica

1. Miejscowość

WROCLAW

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

ZESPÓŁ SZPITALA CES. AUGUSTY
ul. J. Poniatowskiego 2-4

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

cd. pkt 21: akta archiwalne; cd pkt 13: opis; cd pkt 13: autorzy,
historia .. ; spis fotografii;cd. pkt 21: akta archiwalne:

II. *dokumenty dotyczące posesji oznaczonej Blücherstraße 2/4:* 1. Zeichnung zum Neubau des Augusta-Asyl's der Kranken-Pfegerinnen in Breslau auf dem Grundstück Blücherstraße 2/4 dem Vaterländischen Frauen-Verein gehörig, dat. 8 06. 1885, sygn. Albert Grau [zawiera: rzuty wszystkich kondygnacji]; 2. Zeichnung zum Neubau des Augusta-Asyl's der Kranken-Pfegerinnen in Breslau auf dem Grundstück Blücherstraße 2/4 dem Vaterländischen Frauen-Verein gehörig, dat. 8 Juni 1885, sygn. Albert Grau [zawiera: widoki elewacji od wsch., od pd., od zach. i od pn.]; 3. Zeichnung zu einem schmiedeisernem Umwährungszaun auf dem Grundstück Blücherstraße 2/4 dem Vaterländischen Frauen-Verein gehörig., november 1885, A. Grau Architekt und Mauermeister [zaw.: rys. bramy i ogrodzenia, sytuację]; 4. Zeichnung zum Erweiterungsbau des Augusta Hospitals zu Br. Blücherstr. 2/4 dem Vaterländischen Frauen-Verein gehörig., dat. 15. Maerz 1897; sygn. przedstawicielka Frauen Verein: Marie Marie Eichborn i Albert Grau; 5. Zeichnung zum zeitweisen Aufbau einer Kranken Baracke auf dem Grundstück Blücherstraße 2/4 dem Vaterländischen Frauen-Verein gehörig., dat. 1897; sygn. Johann [...]bschat [zaw. sytuację]; 6. Zeichnung zum Neubau eines Laboratorium Wäschereigebäudes des Kaiserin Augusta Hospital auf dem Grundstück Blücherstraße 2/4 dem Vaterländischen Frauen-Verein gehörig; dat. 29 Januar 1900, sygn. Albert Grau Ohlau. Ufer 17, Architekt u. Mauermeister, ze strony Frauenverein: Schulz-Evler (?) [zaw.: syt., i rzuty wszystkich kond., przekrój pionowy przez klatkę schodową, szczegół schodów, widoki elewacji]; 7. obliczenia statyczne do laboratorium, dat. 1900, sygn. Grau; 8. Zeichnung betr. Die Anlage einer Luftheizung im Wäschereigeb ..., dat 1900, sygn. A. Grau; 9. Projekt powiększenia kuchni i pralni w bud. głównym, dat. 29 Jan. 1900, sygn. Grau [zaw. rzut bud. gł.]; 9. Projekt powiększenia jednego okna wysokiego parteru w bud. gł., od ul. Poniatowskiego (z prawej strony fasady, przy przybudówce polikliniki), dat. 1900, sygn. Grau [zaw. frag. rzutu i frag. fasady]; 10. Lageplan Breslau (Section 13), z naniesioną sytuacją szpitala i zaznaczonym ogrodzeniem; sygn. pieczęcią: Albert Grau Architekt und Mauermeister inhaber Erich Grau, Breslau Ohlau-Ufer 17, dat. wrzesień 1900; 11. Zeichnung zu einem schmiedeisernem Gartenzaun auf dem Grundstück Blücherstraße 2/4 dem Vaterländischen Frauen-Verein gehörig., [zaw. sytuację i rys. przeszłą, odcinek ogrodzenia przy ul. Prusa], dat. 1900, sygn. Grau; 11. Projekt instalacji Wäscherei-Anlage, dat. 1925; 12. Lageplan von dem Grundstück des Augusta-Hospitals, Blücherstr 2/4; [mapa katastralna z zaznaczoną dobudowywaną częścią szpitala i

starymi budynkami], dat. 26 August 1929, sygn. pieczęcią Biuro Inżynierskie Grabolle i Licht z Wrocławia, Garten Str. 22; 13. Neu aufgeführter Mauer an der Grenzen des Grundstückes vom Augusta-Hospital, Blücherstr 2-4, 1931, sygn. nieczyt. Achitekt Zahn (?); 14. Statische Berechnung für den Neubau des Augusta Hospitals in Breslau, adres Lehmdamm 12, sygn. Inż. Heinrich Barth, dat. 1929, T. I, II, III; Nachtrag zur Statische Berechnung .., Pfahlfundierung T.I, II; 15. Armierte Betonschwellen, teil I-III, inż. Heinrich Barth Ingenieurbüro, Berlin Paulstr. 10, dat. October 1929, Bauleitung des Augusta-Hospitals, sygn. Zahn (?); 16. Strom-installation für die Ausführung Dyckerhoff & Widmann Aktiengesellschaft Breslau, August 1929; 17. Pfählungs-Plan Neubau Augusta Hospital Breslau, Berlin August 1929, Heinrich Barth Ingenieurbüro. 18. Augusta Hospital – Breslau – plansze z rzutami wszystkich kondygnacji, 1:100; proj. Otto Kuhlmann, Charlottenburg, czerwiec 1929, adres Blücherstr. 2-4, Lehmdamm 10-12; 19. Augusta Hospital – Breslau, Sonnenbad, 1:100; proj. Otto Kuhlmann, Charlottenburg, czerwiec 1929; 20. Pförtnerhaus für das Augusta-Hospital in Breslau proj. Otto Kuhlmann, Charlottenburg 1930 [zaw.: przekrój, przekrój, rzut, widok elewacji front.]; 21. Nebengebäude für das Augustahospital (Schweinestall und Waschhaus) [zaw.: rzuty, przekroje, widoki elewacji]; proj. Otto Kuhlmann, Charlottenburg 1929; 22. Projekt inst. wod-kan. na przekrojach Kuhlmann z 1929, wyk. David Grove Wrocław; 23. Lageplan 1:500 z 1929 r., z zaznaczoną inst. wod.-kan., wyk. jw.; III. *osobna teczka z dokumentacją instalacji wod.-kan.:* Polizei-Canal-Inspection Akten des Magistrat zu Breslau betr. Die Entwässerungsanlage des Grundstückes Blücherstr. 2/4, Vol I, 1885; zawartość: — projekt instalacji wodociągowej do pierwotnego budynku, 1885 r.

— projekty doprowadzenia instalacji do różnych części zespołu: Erweiterung der Be- und Entwässerungs-Anlage des Augusta-Asyls, Blücherstr. 2/4, uzgodniony z architektem Albertem Grauem, wyk. C.F. Becker, sierpień 1890, 1897

— korespondencja urzędowa dot. akceptacji projektów instalacji wod.-kan. prowadzona w kolejnych latach, wraz z wznoszeniem nowych budynków.

cd. pkt 13: Opis:

przy bramie mała portiernia (nr 5), nieco dalej, budynek dawnego laboratorium (nr 3), przekształcony w późniejszych latach w przychodnię przyszpitalną. Przy laboratorium droga rozwidła się, tworząc odnogę wiodącą do starego budynku szpitalnego, gdzie urządzono izbę przyjęć. Droga stanowi jednocześnie oś wiodową, otwierającą się na monumentalny podjazd przed nowym budynkiem szpitalnym. Podjazd owalny dwudzielny, wiodący do głównego otworu drzwiowego przez boczne prześwity portyku; pośrodku podjazdu trawnik z ozdobnymi krzewami. Po prawej stronie drogi rozciąga się duży skwer z wysokimi drzewami, za którymi widoczny stary budynek szpitalny. Jego fasada, o dekoracyjnej formie, na którą prócz bogatego detalu architektonicznego, składają się: rzeźba figuralna, przedstawiająca św. Małgorzatę, wsporniki z inicjałami architekta i z datą budowy oraz kartusz z literą A, odnośnik do imienia patronki obiektu, skierowana na wsch., ku ul. Poniatowskiego, gdzie usytuowana pierwsza główna brama zespołu. Pierwotnie kompozycja zespołu opierała się na centralnym usytuowaniu budynku starego szpitala, otoczonego ze wszystkich stron ogrodem; fasada budynku znajdowała się przy ulicy. Brama wejściowa na teren szpitala zlokalizowana została na osi wejścia do budynku, dalej na pd. umieszczono bramę wjazdową, dziś już nieczynną. Układ kompozycyjny zespołu uległ zmianie w 1929 r., wraz z powstaniem nowego budynku szpitalnego.

Budynki zespołu, zróżnicowane pod względem formy, funkcji i gabarytów powstawały przez wiele lat (także po wojnie), w miarę wzrostu potrzeb i pozyskiwania funduszy na rozbudowę obiektu. W ostatecznej postaci zespół budynków szpitalnych tworzy rozproszoną, nieregularną kompozycję, z centralnym, dominującym kompleksem dwóch, różniących się formą budynków szpitalnych.

W skład zespołu wchodzi obecnie następujące obiekty: **budynek starego szpitala, 1885, 1897 r. (nr 1)**, dobudowana do niego **poliklinika, 1890 r. (nr 1a)**, **budynek nowego szpitala, 1929 r. (nr 2)** [wszystkie trzy obiekty: patrz ↗ karta ewidencyjna budynku głównego szpitala], **laboratorium, 1900 r. (nr 3)** [patrz ↗ karta ewidencyjna laboratorium], **kostnica z salą sekcijną, 1929 r. (nr 4)** [patrz ↗ karta ewidencyjna kostnicy], **portiernia, 1930 r. (nr 5)**. Historyczne budynki zespołu zachowały wspólną cechę w postaci elewacji zewnętrznych licowanych cegłą; w budynkach wzniesionych współcześnie zrezygnowano z ceramicznej licówki a elewacje otynkowano.

Portiernia (nr 5) — ul. B. Prusa; murowana z cegły, licowana cegłą w wątku wendyjskim, nadbudowana współcześnie, wewnątrz tynkowana; strop drewniany belkowy, z tynkowaną podsufitką; pierwotnie więźba dachowa drewniana wieszarowa jednowieszakowa, ob. stropodach; dach kryty papą na lepiku; posadzka betonowa, kryta PCW; otwory okienne i drzwiowe prostokątne, z drewnianą stolarką; okno skrzynkowe, potrójne, ze szczeblinami pojedynczymi;

drzwi ramowo-płycinowe, przeszklone w górnych płycinach; rzut kwadratu ze ściętym prosto narożnikiem pd.-wsch.; budynek jednokondygnacyjny, pierwotnie nakryty dachem dwuspadowym, obecnie – pulpitowym, o małym kacie nachylenia połąci; wnętrze jednoprzestrzenne; wyposażenie nieoryginalne; instalacja elektryczna i telefoniczna.

cd. pkt 12: Autorzy, historia obiektu ...:

Budynek nazwano Cäcilienbau, na część księżnej Cecylii, żony ostatniego pruskiego następcy tronu, Wilhelma. Autor projektu wzorował się zapewne na wzniesionym w Berlinie-Charlottenburgu, zakładzie opiekuńczym z kliniką dla kobiet, nazwanym także imieniem księżnej. Autorstwu Kuhlmannu należy także przypisać powstanie kaplicy (1929 ?) i portierni (1930). Po II wojnie światowej zespół przejęło państwo polskie, a wywłaszczone członkinie Väterlandischer Frauen-Verein przenieśli swoją działalność do Lüneburga, gdzie kontynuują ją do dnia dzisiejszego. W 1945 r. w głównym budynku szpitala Augusty znalazły siedzibę kliniki wydziałów lekarskich Uniwersytetu Wrocławskiego. Zarząd nad obiektem sprawował początkowo Polski Czerwony Krzyż a następnie Szpital Wojewódzki we Wrocławiu. Od 1950 r. zespół z gruntem i budynkami pozostaje w zarządzie i użytkowaniu Akademii Medycznej we Wrocławiu, akademia jest wieczystym użytkownikiem gruntu i właścicielem budynków. W latach 1979 i 1993 teren zespołu został powiększony o dwie, historycznie z nim nie związane posesje (działki nr 128 i 141/4), przylegające doń bezpośrednio od pn. i od zach., gdzie wzniesiono stację trafo i stację agregatów prądotwórczych.

SPIS FOTOGRAFII:

1. Widok zespołu od pd., od strony ul. Prusa (portiernia nr 5, laboratorium nr 3).
2. Widok zespołu od pd., wzdłuż ul. Poniatowskiego (stary szpital nr 1).
3. Droga dojazdowa do starego szpitala nr 1 (elewacja pd.).
4. Główna droga dojazdowa do nowego szpitala (nr 2) z odnogą do starego szpitala (nr 1), z lewej strony laboratorium (nr 3).
5. Droga dojazdowa, widok ku bramie wjazdowej.
6. Pn. współczesne budynki przy murze pn. zespołu.
7. Widok na podwórze gosp., z kostnicą (nr 4) w głębi.
8. Widok z podwórza gosp. ku poliklinice (nr 1a) i staremu szpitalowi (nr 1).
9. Obecna brama główna od strony ul. Prusa.
10. Brama i wjazd gosp. z fragmentem polikliniki (nr 1a).
11. Pierwotna główna brama wejściowa od strony ul. Poniatowskiego.
12. Pierwotna główna brama wjazdowa od strony ul. Poniatowskiego.
13. Portiernia (nr 5), widok od pd.
14. Portiernia (nr 5), widok od wsch.
15. Wnętrze portierni (nr 5).

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

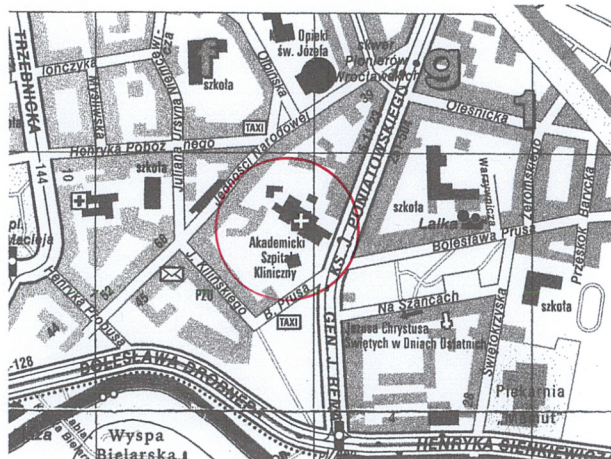
ZESPÓŁ SZPITALA CES. AUGUSTY

ul. J. Poniatowskiego 2-4

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

mapka orientacyjna; zdjęcia;

1 : 10 000

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

ZESPÓŁ SZPITALA CES. AUGUSTY

ul. J. Poniatowskiego 2-4

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

1. Miejscowość

WROCŁAW

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

ZESPÓŁ SZPITALA CES. AUGUSTY
ul. J. Poniatowskiego 2-4

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia; plan archiwalny;

14.

15.

1 ćw. XX w.

